

जाहिरातीचे दर.

हालील पत्त्यावर चोकरा
करावी.व्यवस्थापक, अर्थ,
'दुर्गाविवास' पुणे ५.

अर्थ

वर्गणीचे दर.

वार्षिक वर्गणी

रु. ४

(टपाल इंग्राल माफ)

किरकोळ अंकास
बोन आणे.

'अर्थ एव प्रधाना' इति कौटिल्याः अर्थमूलौ धर्मकामाविति । —कौटिलीय अर्थशास्त्र
संपादक—प्रो. वा. गो. काळे ★ सहसंपादक—श्री. वा. काळे

वर्ष ११

पुणे, बुधवार तारीख ११ जुलै १९४५

अंक २८

— : साठे विस्कटे : —

ऑरेंज व श्रूसबरी

आतां स्थानिक ग्राहकांस अल्प प्रमाणांत मिळूं लागलीं. पुढसमाप्तीचा काळ जवळ येत जाईल, तस-
तशीं परगांवचे ग्राहकांसहि हळू हळू मिळूं शकतील.

—साठे विस्कट कं., पुणे २

संस्थापक :

कै. नानासाहेब सरपोतदार

पूना. गेस्ट हाऊस

टेलिफोन
नं. ७७९तयार कपड्यांचे
व्यापारी

महिंद्रकर ब्रदर्स

गिरगांव, मुंबई नं. ४
व बुधवार चौक, पुणे.

व्ही. पी. बेडेकर
आणि सन्स लि.
मुंबई.
मसाल्याचे
व्यापारी
पुणे एजंट—
द. ना. हेजीव

EVERYTHING IN RUBBER GOODS

- Hospital Requirements ● Cab Tyres
- Mechanical Rubber Goods ● Rubber Gloves
- Rubber Rollers for Textile Mills
- Ebonite Sheets & Rods etc.

The Western India Manufacturers' Agency, Ltd.,
Sir Vithaldas Chambers, 16 Apollo Street, Fort, Bombay.
Tel. 32408 [Telegrams: "Artleather"]

स्टेशन, मोटारस्टॅंड व पोस्ट ऑफिसपासून
अवघ्या पांचच मिनिटांचे रस्त्यावर

बेळगांव येथील एकच प्रसिद्ध ठिकाण

महाराष्ट्र भुवन

लॉजिंग बोर्डिंगची उत्कृष्ट सोय

बेळगांव]

[मालकः—वाय. व्ही. सहस्रबुद्धे

विविध माहिती

अमेरिकेत कापडाच्या उत्पादनांत घट

अमेरिकेतील कापडाच्या उत्पादनांत घट अपेक्षित असून १९४५ च्या दुसऱ्या तिमाहीपेक्षा तिसऱ्या तिमाहीत पुरवठ्यांत ७.३% कपात करावी लागणार आहे. लष्करी साठ्याने १.५% कपात मान्य केली आहे. त्यामुळे उपलब्ध होणारे १० कोटी वार कापड नागरिकांच्या उपयोगी येईल.

मिसेस चर्चिल ह्यांस हिऱ्याच्या आंगठीची भेट

मिसेस चर्चिल ह्यांनी रशियाला नुकतीच भेट दिली, त्याप्रसंगी मादाम मॅलोटाबह ह्यांनी त्यांना उरळ पर्वतामधून काढलेल्या हिऱ्याची एक आंगठी नजर केली. "ह्या हिऱ्याइतके तेजस्वी, स्वच्छ व दीर्घकालीन असे आपल्या दोन देशांचे संबंध असावेत" अशी इच्छा त्यांनी आंगठी देताना व्यक्त केली.

मोटार कारखान्यासाठी विमानमार्गाने बॉल बेअरिंगज डॅगनहॅम (इंग्लंड) येथील फोर्ड मोटार कारखान्यासाठी अमेरिकेतून विमानमार्गे १,३७९ पौंड बॉल बेअरिंगज पाठविण्यांत आली.

अमेरिकन सरकारचा प्रचंड खर्च

अमेरिकेच्या मध्यवर्ती (फेडरल) सरकारने ३० जून, १९४५ अखेर संपलेल्या हिशेबाचे वर्षी ३३,००० कोटी रुपये खर्च केले. त्यापैकी ३०,००० कोटी रुपयांचा युद्धखर्च झाला. जातांपर्यंत कोणत्याही वर्षी अमेरिकन सरकारचा इतका खर्च किंवा उत्पन्न झाले नव्हते.

चलनविस्तारास आळा घालण्यासाठी अमेरिकन सोने

चिनी सरकारचे १९४५ चे अंदाज-पत्रक १९३६ चे मानाने १९० पट मोठे आहे. चीन अमेरिकेतून विमानमार्गे सोन्याची आयात करित आहे, त्याची किंमत अमेरिकेने मंजूर केलेल्या कर्जाच्या रकमेतून देण्यांत यावयाची आहे. हे सोने विकून चलनविस्तारास आळा घालण्याचा चिनी सरकारचा विचार आहे.

बँक ऑफ इंडिया लि.

बँक ऑफ इंडिया लि. वरिल बँकेस ३० जून, १९४५ अखेर संपलेल्या वर्षी ३५,३२,३५२ रुपये नफा झाला. त्यापैकी २०,००,०० रुपये करसाठी राखून ठेवण्यांत आले आहेत. म्हणजे १५,३२,३५२ रुपये उरतात. मागील हिशेबातील उरलेले ११,७७,३९६ रुपये त्यांत मिळविल्यावर एकूण २७,०९,७४८ रुपये नफा रहातो. बँकेने आपल्या १,४८,५८,९५० रुपयांच्या वसूल भांडवलावर करमाफ ११% (प्रत्येक भागास २ रुपये १२ आणे) इंटेरिम डिविडंड जाहीर केले आहे. त्यास लागणारी रकम (८,१६,६१३ रुपये) वगळली तर पुढील सहामाहीसाठी १८,९३,१३४ रुपये नफा ओढला जातो.

रोटीमधे कॅलशियम मिसळणार

हाडे मजबूत करणारे कॅलशियम हे द्रव्य मुंबई शहरातील नागरिकांच्या आहारांत पुरेसे नसते असे आढळल्यावरून मुंबई शहरांत विकल्या जाणाऱ्या रोट्यांत ते मिसळले जाण्याची व्यवस्था मुंबई सरकार करणार आहे. रोटीसाठी देण्यांत येणाऱ्या आट्यांत शेरामार्गे १६ ते २० ग्रेन ह्या प्रमाणांत कॅलशियम मिसळले जाईल. त्याबद्दल किंमत आकारली जाणार नाही. चपातीसाठी गव्हाचे रेशन घेणारांसहि रेशनच्या दुकानांत कॅलशियम मोफत मिळणार आहे.

हक्काची भरपगारी रजा

ग्रेट ब्रिटनमधील सुमारे ५ लक्ष रेल्वे कामगारांना ह्यापुढे दर-साल १४ दिवस हक्काची भर पगारी रजा मिळणार असल्याचे जाहीर झाले.

काठेवाड एक्सप्रेस पुनः सुरू होणार

सुमारे ३ वर्षांपूर्वी बंद केलेली काठेवाड एक्सप्रेस १६ जुलै-पासून पुनः सुरू होईल.

बक्षिसाच्या रोख्यांची चिठ्या टाकून निवड

हिंदुस्थान सरकारच्या बक्षिसाच्या रोख्यांतील तिसऱ्या सहामाहीच्या बक्षिसांचे नंबर निवडण्याचे काम ता. १३ जुलै रोजी सकाळी ११ वाजता सर कावसजी जहांगिर हॉल, मुंबई, येथे होईल.

पुण्यांत एकच चर्चेचा विषय—'हुमायूं!'

'हुमायूं' म्हणजे प्रत्येक शो 'हाऊसफुल'!

'मेहबूब' प्रॉडक्शन्सची अति-प्रचंड ऐतिहासिक कलाकृति

निर्माता-दिग्दर्शक—

मेहबूब

संगीत—गुलाम हैदर

छाया—फरेदुन इराणी

कला—पळनीटकर

सिलेक्ट प्रकाशन

रोज तीन खेळ—

३१, ६॥ व १० वाजतां

हुमायूं

कलावंत सेना—

★अशोक कुमार ★नर्गीस

★वीणा ★चंद्रमोहन

★शहानवाझ.

पॅरेमाऊंट [पुणे]

रिझर्वेशन रोज सकाळी: १० ते १२ व.

अर्थ

युद्धाचे आर्थिक आणि सामाजिक परिणाम

शांतता काळांत अनवश्यक आणि अनिष्टाहि वाटणाऱ्या कित्येक सामाजिक महत्त्वाच्या गोष्टी युद्धपरिस्थितीत अपरिहार्य होतात आणि त्यांपैकी काहीं शांततेच्या काळांहि समाजास चिकटू पहातात आणि त्या योगाने अनेक अवघड प्रश्न उपास्थित होतात. उदाहरणार्थ, इंग्लंडमध्ये कारखान्यांत स्त्रियांनी श्रमाची कामे करून युद्धप्रयत्नास बहुमोल सहाय्य दिले आहे, पण लडाऊ सामुग्री बनवण्याचे बंद झाल्यावरहि ह्या स्त्रीकामगारांस पगारी धंदे कोठें व कसे द्यावयाचे? पूर्वीच्या घरंगुती कामांकडे ह्या स्त्रिया परततील ही अपेक्षा पुरी होईल असे दिसत नाही. ह्या संबंधांत काढलेल्या माहितीवरून असे अनुमान निघते की बहुतेक स्त्रिया कारखान्यांत राहू इच्छीत आहेत आणि त्यांमध्ये विवाहित स्त्रियांचाहि भरणा आहे. कारखान्यांतील कामांत मिळणारे वेतन आणि त्यापेक्षाहि महत्त्वाचे स्वातंत्र्य ह्यांचे आकर्षण ह्या संबंधांत प्रभावी ठरत आहे. युद्धाच्या आघाडीवरून परत येणाऱ्या पुरुषांस स्त्रीकामकऱ्यांची स्पर्धा भोवणार आहे. युद्धकार्याशी संबंध असलेल्या अनेक कचेऱ्यांमध्ये आणि इतर क्षेत्रांत हजारों हिंदी स्त्रिया आज पगारी कामे करीत आहेत. त्यांसहि स्वतंत्र प्राप्तीची सवय चिकटणार, पण ती मिळण्याचे मार्ग मात्र बंद होणार आहेत. अर्धवट शिकलेल्या तरुणांस युद्धाच्या निकडीमुळे सध्या बऱ्या पगारावर काम मिळत आहे आणि चरितार्थ व चैन यांवर पैसा खर्चता येत आहे. युद्धसमाप्तीनंतर त्यांपैकी थोडक्यांसच काम मिळेल आणि बाकीच्यांस काम मिळवण्याची घडपट करावी लागेल. युद्धोत्तर काळातील औद्योगीकरणाच्या योजनांत कित्येकांची सोय होईल, पण शिक्षण घेणाऱ्या तरुणांची संख्या वर्षानुवर्ष वाढत जाणार आहे आणि त्यांची परस्पर स्पर्धा तीव्र होणार आहे. हा एकूण प्रश्न अवघड पण जिन्हाळ्याच्या महत्त्वाचा आहे आणि त्याचा निकाल राष्ट्रीय वृत्तीच्या सरकारांनी सहानुभूतीने व आपुलकीच्या वृत्तीने करणे आवश्यक आहे. युद्धकाळांत जनतेस लागलेली काटकसरीची आणि शिस्तीची सवय आज नाइलाजाने पत्करावी लागली तरी ती कायमची लावून घेणे हिताचे आहे. सध्याच्या अनेक आर्थिक व सामाजिक नियंत्रणांपैकी बरीचशी काढून घेतली जातील; पण काहीं चालू ठेवणे आवश्यक आणि इष्ट वाटल्यावांचून रहाणार नाही.

हिंदुस्थानांत युद्धामुळे यांत्रिक शिक्षणास उत्तेजन मिळाले आहे. ह्या देशांतील शिक्षणपद्धतीत यांत्रिक शिक्षणास दुय्यम प्रतीचेहि स्थान नाही आणि केवळ कारकुनी पेशांचि तरुण तिच्यामधून तयार होऊन बाहेर पडतात अशी टीका होत असे. ही तक्रार पुष्कळशी युद्धाच्या निकडीच्या गरजेने दूर करण्यास सहाय्य दिले आहे. दारूगोळा बगैरे अनेक प्रकारांची लडाऊ सामुग्री हिंदुस्थानने स्वतःच्या सैन्यास आणि मित्र-राष्ट्रांस पुरवली आहे. ती बनवण्यास यंत्रविद्येत कुशल असलेल्या लोकांची आवश्यकता भासली. त्यासाठी सरकारने खास शिक्षणाची सोय

केली. त्याचप्रमाणे इंग्लंडला शेकडो तरुण पाठवून तेथे शिकवून इकडे आणिले आणि त्यांस कारखान्यांत काम दिले आहे. युद्धाची गरज संपल्यावर ह्या हजारो यंत्रकलाविशारदांस खाजगी व सरकारी कारखान्यांत काम पुरवावे लागेल. देशाच्या औद्योगीकरणाच्या योजनेस अनुसरून कारखान्यांचा विस्तार होईल, त्यांत कुशल कामगारांची जरूर भासेल आणि ती भागवली जाण्यास ह्या अनुभवी लोकांचा चांगला उपयोग होईल. ह्या योगाने "दांत आहेत तर चणे नाहीत आणि चणे आहेत पण दांत नाहीत" असा प्रकार कारखाने व शिक्षित कामगार ह्यांचे बाबतीत होण्याची भीति नाही.

प्रत्यक्ष रणांगणावरून व युद्धकार्यावरून लाखो लोक परत येतील, त्यांस योग्य काम मिळवून देण्याची तजवीज सरकारने केली आहे. त्यांपैकी कित्येकांकरिता सरकारी जागा कायमच्या भरावयाच्या शिष्टक ठेविल्या आहेत. सैनिक सेवेगावांतून रणांगणावर गेले, त्यांस निरनिराळ्या देशांत व युद्धक्षेत्रांत नवीन अनुभव मिळाले असून त्यांचे दृष्टिकोन बदलेले आहेत. हे लाखो लोक आपापल्या गांवीं परत येतील तेव्हां त्यांस त्यांची गरज व पात्रता ह्यांस अनुसरून काम दिले गेले पाहिजे. त्यांस व्यावहारिक शिक्षण देऊन स्वावलंबी बनवण्याची व्यवस्था सरकार करीत आहे. युद्धांतून परत आलेल्या ह्या शिपायांच्या उदाहरणाचा व नेतृत्वाचा शेतीचा धंदा व एकंदर ग्रामीण जीवन ह्यांवर दृश्य असा परिणाम होणार आहे. इंग्लंडमध्ये कारखानदार, धंदेवाले व जमिनदार सैनिकांस पुन्हा काम देण्यास उत्सुक आहेत आणि त्यांच्या परत येण्याची ते वाट पहात आहेत. युद्धकार्य करणाऱ्या आणि कारखान्यांतील सध्याचे पगारी काम सोडून देण्यास नामुष असलेल्या स्त्रियांची सोय कशी लावावयाची हा तेथे अवघड प्रश्न आहे, त्याचा उल्लेख वर आलेलाच आहे. हिंदी शिपायांच्या उदरनिर्वाहाची व्यवस्था येथील विशिष्ट सेवेगावी परिस्थितीत करण्याची अढचण त्याहिपेक्षा मोठी आहे. तथापि सरकार एवढापासून त्या संबंधांत योजना तयार करून ठेवीत आहे. मुंबई प्रांतांत ह्या संबंधांत सरकारने काय तरतूद योजिली आहे, त्याची माहिती प्रसिद्ध झाली आहे तीवरून युद्धाच्या सामाजिक आणि आर्थिक परिणामांच्या एका महत्त्वाच्या अंगावर बोधप्रद प्रकाश पडण्यासारखा आहे. प्रस्तुत युद्धामुळे संबंध राष्ट्रीय जीवनास नवीन वळण लागणार आहे आणि ते योग्य व प्रागतिक रीतीने लागावे ह्या विषयांची खबरदारी सरकार व जनतेचे नेते ह्यांनी वेळीच घेतली पाहिजे. ह्यासाठी सिमल्यास चाललेल्या अत्यंत महत्त्वाच्या राजकीय वाटाघाटींकडे लोकांचे डोळे लागून राहणे स्वामाविक आहे.

कालेज सेल्स असोसिएशन

मुंबई येथील वरील फर्मला ३,००,००० रुपयांचे मांडवल विकून लिमिटेड कंपनी काढण्याची सरकारी परवानगी नुकतीच मिळाली आहे, असे समजते.

२३% १९५० कर्ज

२० कोटी रुपयांचे १९५० चे २३% चे कर्ज विक्रीस काढण्याचे हिंदुस्थान सरकारने ठाविले आहे. ता. १६ रोजीच फक्त त्याची विक्री केली जाईल.

बंगालच्या दूःस्थितीचे गव्हर्नरकृत वर्णन

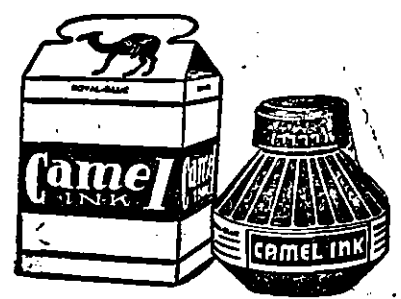
बंगाल प्रांताचे गव्हर्नर, मि. केसी, ह्यांनी कलकत्ता येथील आपल्या नभोवाणीवरील भाषणांत आपल्या अधिकाराखालील प्रांताच्या आजच्या परिस्थितीचे वर्णन केले, त्यावरून बंगालच्या दूःस्थितीचा विषय लोकांच्या नजरेत पूर्वी इतका आतां प्रामुख्याने नसला, तरी त्याची गंभीरता कायम आहे, असे आढळून येते. युद्धामुळे ब्रह्मा तांडुळाचा पुरवठा बंद पडल्या कारणाने, तांडुळाचा दुष्काळ पडला व मोठ्या प्रमाणावर प्राणहानी झाली, त्याची पुनरावृत्ति होणार नाही असा विश्वास त्यांनी प्रगट केला. काळजीपूर्वक व्यवस्था करून बंगालने ७,५०,००० टन तांदुळाचा साठा निर्माण केला आहे, त्यापैकी १,००,००० टन तांदुळ हिंदुस्थान सरकारस मुख्यतः सिलोनकडे पाठविण्याकरिता उपलब्ध करून देण्यांत येणार असल्याचे त्यांनी सांगितले. बंगालमधील दूःस्थितीची तीव्रता गेले नऊ महिने कमी होत चालली आहे व गेल्या १८ महिनांतून कोणत्याही वेळेपेक्षा आजची, दूःस्थिती अधिक सद्य आहे, असा त्यांनी खुलासा केला. दुधाच्या पुरवठ्यासंबंधी बोलतांना ते म्हणाले: "दूध अपुरे व महाग असून, ते अत्यंत कनिष्ठ दर्जाचे आहे. कित्येक अर्भके व बाळंत स्त्रिया यांस जरूरीपेक्षा किती तरी कमी दूध वाट्यास येते व त्यांस मिळते तेहि भेसळच असते. युद्धपरिस्थितीमुळे, दुभर्ती जनावरे आणजेहि शक्य नाही." दुधाचा पुरवठा वाढविण्यासाठी सरकारने दीर्घकालीन योजना आसल्या असल्या तरी त्यांचा आजची परिस्थिती सुधारण्यास उपयोग होण्याजोगा नाही. उन्हाळ्याच्या प्रारंभी कलकत्ता शहरांत कॉलन्याची जोराची साथ पसरली होती, ती आटोक्यांत आणण्यांत आली गेली व प्रांतांत इतर ठिकाणी कॉलन्याचा उपद्रव नेहमीपेक्षाहि कमी होता. तथापि, मलेरियाचा उपद्रव अद्यापि मोठ्या प्रमाणावर टिकाव धरून असल्याकारणाने मामुली मृत्युसंख्येपेक्षा सध्याची मृत्युसंख्या पुष्कळच अधिक आहे. मलेरियाप्रतिबंधक औषधे पुरविण्याचे व वाटण्याचे काम पद्धतशीर मार्गावर आणण्यांत आले असल्याचे मि. केसी ह्यांनी सांगितले. बंगालमधील दुष्काळाचे परिणाम अद्याप किती तीव्रतेने तेथील जनतेस जाचक होत आहेत आणि त्यामुळे आगामी पिढ्यांचे आरोग्यावर व कर्तृत्वशक्तीवर कसा ताण पडणार आहे, ह्याची कल्पना वरील शब्दचित्रावरून येईल.

APPLICATIONS

are invited for the post of a Manager of the Central Co-operative Bank Limited, Ichalkaranji. B. Com. or those having previous experience in Banking should apply. One having experience in Co-operative Banking will be given preference. Working capital of the Bank is about seven lacks. Quarters will be provided free. Application should reach the undersigned on or before 23rd July, 1945, stating qualifications, caste and minimum salary expected.

Ichalkaranji,
5th July, 1945.

G. R. CHAVAN,
CHAIRMAN.

फॉटोनपेनकरतां
कॅमल इंक
सर्वे
पसंत करतात.
वडिकर आणि
कंपनी, मुंबई

'अर्थ' ग्रंथमाला.

- १ बँका आणि त्यांचे व्यवहार
- २ हिंदुस्थानची रिझर्व्ह बँक
- ३ व्यापारी उलाढाली
- ४ सहकार

दी भारत इंडस्ट्रियल बँक, लि०

हेड ऑफिस:—पुणे शहर

—शाखा:—

- (१) पुणे कॅन्टोनमेंट (२) बारामती (३) लोणावळा
- (४) बेलापूर. पे-ऑफिस:—खोपोली (जि. कुलाबा)

एकूण खेळते भांडवल : ₹५,००,००० रु. वर

चेअरमन:—श्री. के. वि. केळकर, M. A., LL. B.

पुढील गांवांवर डिमांड ड्राफ्टस दिले जातात:—

नगर, मुंबई, बंगलोर, असीकिरी, बेळगांव, धारवाड,
हुबळी, कोचीन, कालिकत वगैरे

आमचे बारामती शाखेत वेस्टर्न इंडिया, वॉर्डन,
एशियन, वगैरे कंपन्यांचे हप्ते स्वीकारण्याची
व्यवस्था केली आहे.

शेअर विक्री चालू आहे.

गत वर्षी कर माफ ४% डिबिडेंड देण्यांत आले.

—सर्व प्रकारचे बँकिंगचे व्यवहार केले जातात—

रा. वा. साळवेकर, नी. ना. क्षीरसागर.

मॅनेजिंग डायरेक्टर्स.

नोगीचे

डोंगर

छाप

शुद्ध निलगिरी तेल.

नोगी आणि कं. मुंबई ४

स्फुट विचार

ब्रिटिश मालाची निर्गत वाढवण्याचा प्रयत्न

स्वतःची आर्थिक घटना स्थिर व भक्कम पायावर उभी करण्याच्या हेतूने इंग्लंड आपला निर्गत व्यापार वाढवण्याच्या प्रयत्नांत आहे. ब्रिटिश माल बाहेरच्या देशांत खपेल त्या मानाने इंग्लंडला साव पदार्थ व जस्तुरीचा कच्चा माल आयात करून स्वतःचा चरितार्थ चालवता येणे शक्य आहे. परदेशांचे झालेले युद्धकालीन देणे भागवण्याचाहि निर्गत व्यापाराचा विस्तार करणे हाच मार्ग इंग्लंडला मोकळा आहे. ह्या परिस्थितीत कांहीं ब्रिटिश कारखानदार स्वतःचा माल बाहेर पाठवण्याबरोबर दुसऱ्या देशांत आपले कारखाने उभारीत आहेत व कमी प्रमाणांत व अप्रत्यक्ष रीतीने निर्गत व्यापारास सहाय्य करीत आहेत, ही गोष्ट लक्षांत ठेवण्यासारखी आहे. नफील्ड कंपनीने हिंदुस्थानांत मॉरिस मोटार गाड्या उभ्या करण्याची व पुढे त्या बनवण्याची व्यवस्था कांहीं हिंदी धंदेवाल्यांच्या सहकार्याने करण्याचे ठरवले आहे, या विषयाचे चूच मार्गेच प्रसिद्ध झाले आहे. आतां अशी बातमी आली आहे की नफील्ड ऑस्ट्रेलिया प्रोप्रायटरी ह्या नांवाची सुमारे सव्वा कोटी रुपये भांडवलाची एक कंपनी ऑस्ट्रेलियांत स्थापन झाली आहे. प्रथम ती मोटारीचे सांगाडे बनवील आणि इंग्लंडमधून इंजने व इतर सामुग्री आणवून मोटारी उभ्या करील, पण हळु-हळु सव्वाद मोटारी ऑस्ट्रेलियांतच बनवण्याचा लॉर्ड नफील्ड ह्यांचा बेत आहे असे समजते. ह्या कंपनीच्या स्थापनेमुळे ऑस्ट्रेलियामध्ये एरव्ही तयार. ब्रिटिश मोटारी खपल्या असल्या त्या खपणार नाहीत आणि त्या मानाने ब्रिटिश निर्गत व्यापाराच्या विस्ताराविषयीचे धोरण मर्यादित होईल. पण व्यवहाराची ही प्रवृत्ति अपरिहार्य असून पुढारलेल्या देशांत आपले भांडवल खपले व कांहीं तज्ज्ञ माणसांस काम मिळाले असल्या विचारावर इंग्लंडला संतुष्ट रहाणे प्राप्त आहे. युरोपातील उध्वस्त झालेले देश आणि एशिया व आफ्रिका खंडांतील मागसलेले देश ह्यांमध्ये आपला माल खपवण्याची खटपट ब्रिटिश धंदेवाले करीत आहेत ते ह्या कारणानेच होय. आपले धंदे सुधारण्याचा व नवे धंदे स्थापण्याचा यत्न प्रत्येक देश करणारच. ह्या त्यांच्या महत्त्वकांक्षिणी जमतें घेऊन स्वतःचा उच्च दर्जाचा आणि अत्यंत आवश्यक असाच माल इंग्लंड व अमेरिका ह्या राष्ट्रांस परदेशांत खपवता येईल.

महागाई केव्हां कमी होणार ?

देशांतील महागाईस आळा केव्हां वसतो आणि धान्यवस्त्रादि जीवनास अत्यावश्यक असलेल्या वस्तू बेताच्या किंमतीने केव्हां मिळू लागतात असे हिंदी जनतेस झाले असल्यास त्यांत आश्चर्य नाही. थंडा पावसाळ्याचा प्रारंभ बरा झालेला आहे आणि मामुली पिके हाती येतील तर धान्याच्या दुर्मिळतेचा प्रश्न सुटण्यास मदत होईल. ब्रह्मदेशांतून जपान्यांची आतां हकालपट्टी झाली असल्याने त्या देशाचा तांदूळ पूर्वीप्रमाणे ह्या देशांत चालू वर्षी येऊ शकल्यास ह्या धान्याचे दुर्मिळ लोकांस विशेष जाणवत आहे त्याची तीव्रता पुष्कळ कमी होईल. दर महिन्यास एक लक्ष टन ह्या प्रमाणे सहा महिनेपर्यंत इंग्लंडमधून गहू इकडे येईल असे प्रसिद्ध झाले आहे. ही आयात अपेक्षेस घरून झाल्यास गव्हाचा पुरवठा चाढेल आणि त्या धान्याची टंचाई व महागाई भासणार नाही. कापडाविषयीची ओरड दूर होण्यास मात्र सामान्य जनतेच्या

उपयोगाचा असा त्याचा पुरवठा गिरण्यांनी वाढवला पाहिजे आणि त्याची वांटणी नियंत्रित व पद्धतशीर रीतीने केली जाणे अगत्याचे आहे. ह्यापेक्षा कमी महत्त्वाच्या पण जीवनास लागणाऱ्या अनेक वस्तू, त्यांची आयात मर्यादित झाल्याकारणाने, महागल्या आहेत, त्या स्वस्त होण्याचा एक परिणामकारक उपाय म्हटला म्हणजे, युरोपातील युद्धाची आतां समाप्ति झाल्याने त्या इंग्लंड व अमेरिका ह्या देशांतून आणण्याची व्यवस्था करणे हा होय. हैदरी शिष्टमंडळाने ह्यासंबंधांत मार्गे खटपट केली होती, (पृ. २४४ पहा) तिचा परिणाम थोड्या प्रमाणांत दिसू लागला आहे. पण ही आयात अपेक्षित व्हावी तशी झालेली नाही आणि चारपाच वर्षांची लोकांची मागणी तर तुंबून राहिली आहे. ह्याकारणाने होणारा पुरवठा अपुरा ठरून किंमती युद्धाच्या पूर्वीच्या काळाचे मानाने विशेष उतरलेल्या नाहीत. मालाचा पुरवठा थोडाचढत वाढला तरी काळ्या बाजाराविरुद्ध चाललेली सरकारची मोहिम अधिक परिणामकारक झाल्यावाचून किंमती खाली येण्यास त्यांचे म्हणण्यासारखे सहाय्य होणार नाही.

श्री. देसाई ह्यांचा महागाईविषयीचा खुलासा

ह्या महिन्याच्या प्रारंभापासून फौन्टनपेन्स, टेनिसचे चेंदू, सायकली, प्रसाधनाच्या वस्तू वर्गेंच्या किंमती थोड्या उतरल्या आहेत, पण हा उतार अपेक्षेपेक्षा कमी आहे ह्याचे कारण हे जिन्नस पुरवणाऱ्या देशांत त्यांच्या उत्पादनाचा खर्च अजून खाली आलेला नाही आणि म्हणून त्यांची येथे येऊन पडण्याची किंमत उतरलेली नाही हे आहे असे सिव्हिल सप्लाइजचे कंट्रोलर जनरल, श्री. देसाई ह्यांनी नुकतेच एका मुलाखतीत सांगितले. ह्या संबंधांत सुधारणा लवकर घडून येण्याची आशा अर्थातच नाही. हैदरी शिष्ट मंडळाच्या योजनेविषयी बोलतांना ते म्हणाले की, जहाजाच्या वहातुकीची टंचाई ही तिच्या परिपूरतेच्या मार्गीतील एक मोठी अडचण आहे. तथापि, एक महिन्याच्या अवधीत ती दूर होईल असे आश्वासन त्यांनी दिले. तसेच, कृत्रिम रेशमाचे सूत व रेशमी पक्का माल वगैरे जिन्नस इंग्लंड व अमेरिका ह्या देशांतून यावयाचे होते, पण तेथेच त्यांस निकडीची मागणी झाल्याने त्यांची आयात होऊ शकली नाही. ह्या मालाच्या किंमती उतरण्याची आशा नाही हे सांगायला नको. श्री. देसाई ह्यांच्या सांगण्यांत असेहि आले की विशिष्ट जातीची दारू थोडी स्वस्त झाली आहे आणि ऑगस्टच्या प्रारंभापासून अंगावर वापरण्याच्या घड्याळांच्या किंमतीहि उतरणार आहेत. कच्चे रेशमी सूतहि बरेच स्वस्तावले आहे आणि ह्यापुढे त्या कारणाने पक्का रेशमी मालाचे भावहि खाली येतील. युद्धामुळे उध्वस्त झालेल्या देशांतील लोकांस धान्यवस्त्राचा पुरवठा करून मदत देण्याच्या हेतूने एक जागतिक व्यवस्था करण्यांत आली आहे. तिचे प्रतिनिधी हिंदुस्थानांत लवकरच येणार असल्याचे समजते. तिच्या सर्वांसाठी ह्या देशाने आठ कोटी रुपये देण्याचे ठरवलेच आहे. धान्यवस्त्र वगैरे जरूरीच्या जिनसांचा तुटवडा येथेच असल्याने त्यांच्या स्वरूपांत हिंदुस्थान मदत करू शकणार नाही हे उघड आहे. तथापि, तागाचे कापड, चहा इत्यादि येथे फाजील असलेल्या जिनसांचे रूपांत ह्या देशाची वर्गणीची रकम पुढी करतां आली तर पहाण्यासारखे आहे. ह्या मार्गाने हिंदी मालाची निर्गत होऊन युद्ध-पीडित देशांस हवे आहे ते सहाय्य हिंदुस्थानास सोयीस्कर रीतीने देता येईल.

नव्या बँकांचे ताळेबंद

भ्रामक नफ्यांतून डिव्हिडंडची वाटणी

वरील विषयावर मुंबईच्या सारस्वत को. बँकेचे सेक्रेटरी, श्री. एस. व्ही. संझगिरी, बी. कॉम, ह्यांनी आपल्या एका इंग्रजी लेखांत व्यक्त केलेले विचार खाली दिले आहेत. नव्या बँकांच्या हिशेबांतून दिसून येणारे कांहीं आकडे भ्रामक असतात व ते वगळले तर त्यांना इतका नफा दाखविता येणार नाही व भ्रामक नफ्यांतून डिव्हिडंड म्हणून वाटणे योग्य नाही, असा त्यांचा युक्तिवाद आहे. ताळेबंदातील जिंदगीकडील कांहीं बाबींना जिंदगी म्हणणेच चुकीचे आहे, असे त्यांचे म्हणणे आहे. त्यापैकी स्टेशनरीचा साठा ही बाब जिंदगी म्हणून दाखविण्यास हरकत असू नये, असे बँक ऑफ महाराष्ट्र लि. चे मॅनेजर, श्री. सी. व्ही. जोग, बी. कॉम; सी. ए. आय. बी., सी., ए. आय. आय. बी., ह्यांचे मत आहे. प्रस्तुत विषयाची चर्चा दाढविण्याचा येथे उद्देश नसून, कोणाच्याहि विचारसरणीस विरोध दर्शविण्याचाहि हेतु नाही, हे स्पष्ट करूनच श्री. जोग ह्यांनी आमचे विनंतीवरून आपले विचार "अर्थ"चे वाचकांसाठी प्रसिद्धीसाठी दिले आहेत.

ताळेबंदातील कांहीं अयोग्य बाबी : श्री. संझगिरी यांचे विचार

युद्धकाळांत स्थापन झालेल्या कांहीं बँकांचे ताळेबंद पाहून समाधान वाटत नाही. त्यांतील कांहीं अयोग्य बाबी, म्हणजे (१) प्राथमिक खर्च, (२) शेअर-विक्रीवरील ब्रोकरेज अथवा कमिशन आणि (३) हार्ती असलेल्या स्टेशनरीचा साठा, ह्या होत. ह्या रूबींना जिंदगी म्हणणे चुकीचे आहे. खर्च झालेल्या त्या रकमा असून, त्यांस जिंदगी म्हणतांचे येणार नाही. बँकेच्या स्थापनेचे वेळी केलेला खर्च म्हणजे "प्राथमिक खर्च" होय. हा खर्च वारंवार होणारा नसतो आणि बँकेच्या मामुली नफ्यांतून तो काढून टाकणे शक्य होईलच असे नाही. नफ्याच्या वार्षिक रकमेंतून सोईप्रमाणे हळुहळु तो "लिहून टाकला" जातो. बँकांच्या ताळेबंदांत जिंदगीचे बाजूस प्राथमिक खर्च म्हणून जी रकम दिसते, ती लिहून न टाकलेली रकम होय, आणि ह्या दृष्टीने बँकेचे भांडवल त्या प्रमाणांत मोकळे नसते. शेअर विक्रीवरील ब्रोकरेजची रकमहि ह्याच स्वरूपाची असते. स्टेशनरी ही बाब मात्र नेहमीच्या खर्चाची असून ती जिंदगी म्हणून दाखवणे भ्रामक आहे. स्टेशनरी खर्चाची रकम तिच्या विक्रीतून उभी राहू शकेलच असे नाही आणि चांगली बँक स्टेशनरीची किंमत खर्ची घालील; नफा म्हणून समजणार नाही, हे उघड आहे.

प्राथमिक खर्च व शेअर कमिशन, ह्यांचा खर्च लिहून टाकण्याइतका बँकेस नफा जोपर्यंत होत नाही, तोपर्यंत तो जिंदगीच्या बाजूस दाखविण्यांत कांहीं चूक नाही. परंतु, ह्या बाबी शक्य तो लवकर लिहून टाकल्या जाणे आवश्यक आहे, कारण त्यांच्या रकमेचे प्रमाणांत भांडवलाची खरी किंमत नाहीशी झालेली असते. ताळेबंदांत जोपर्यंत ह्या बाबी दिसून येतात, तोपर्यंत बँकेने डिव्हिडंड वाटणे (तेहि भरमसाट दराने) श्रेयस्कर होणार नाही.

हार्ती असलेल्या स्टेशनरीस नफा समजणे हे तर फारच दिशाभूलक आहे. कित्येक बँकांच्या निवळ नफ्याच्या २५% ते ५०% पर्यंत ह्या स्टेशनरीची किंमत असलेली आढळते ! ह्या दिशाऊ नफ्यांचा उपभोग भागीदारांस डिव्हिडंड वाटण्याकडे करणे म्हणजे संस्थेच्या भरभक्कमपणास बाध आणण्यासारखे होत नाही का ?

शेअर विक्रीवरील वाढावा (प्रीमियम) ह्या बाबीचाहि विचार करणे येथे अप्रस्तुत होणार नाही. भागीदारांनी दिलेली ही जादा किंमत होय; ते भांडवल नव्हे. भांडवली रिझर्व्ह त्यास म्हणतां

येईल व त्याची खरी जागा रिझर्व्ह फंडांत आहे. शेअर्सवरील वाढाव्याचा उपयोग प्राथमिक खर्च लिहून टाकण्याकडे केल्याने बँकेचा भांडवली रिझर्व्ह उपलब्ध होऊ शकत नाही.

रोख्यांच्या खरेदी-विक्रीतील तफावत

नफा तोटा खाती (१) रोख्यांच्या खरेदी-विक्रीतील तफावत आणि (२) मालमत्तेचे भाडे अशा दोन बाबी पुष्कळ वेळां आढळतात. त्यापैकी पहिली बाब ही खरी नफ्याची बाब म्हणतां येणार नाही, कारण बाजारभाव उतरले म्हणजे आतां दिसणारा नफा भ्रामक ठरून तो नाहीसा होऊन जावयाचा. खरेदी-विक्रीत होणारा नफा हा स्वतंत्रपणे बाजूस काढून गुंतवणुकीतील चढउताराची तरतूद म्हणून रिझर्व्ह राखणे हेच योग्य. नव्या बँकांच्या निवळ नफ्यापैकी ५०% ते ६०% नफा रोख्यांच्या खरेदी-विक्रीतील नफ्याचा असून त्याचा डिव्हिडंड वांटणीकडे विनियोग केलेला आढळतो. गुंतवणुकीच्या किंमतीत होणाऱ्या घटीमुळे होणाऱ्या नुकसानीची तरतूद त्यामुळे होत नाही. बँकेने रोख्यांची खरेदी-विक्री, स्वतःसाठी नफा मिळविण्याकरिता स्वतःचा धंदा म्हणून करणे हे बँकेच्या सव्या व्यवहारांत बसत नाही. त्याला सड्डेबाजीचा वास येतो, ही गोष्ट आतां जातां नमूद करावीशी वाटते. मालमत्तेचे भाडे उत्पन्न म्हणून घेण्यास कांहींच प्रत्यवाय नाही, परंतु बिलिडिंग खाते त्या प्रमाणांत कमी करण्यासाठी स्वतंत्र बिलिडिंग फंड निर्माण करण्याकडे त्याचा विनियोग करणे हे अधिक श्रेयस्कर ठरेल.

कायद्याची उपाय-योजना

नव्या बँकांच्या हिशेबांत दिसून येणारे कांहीं आकडे कसे भ्रामक असतात व ते वगळले तर बँकांचे हिशेब इतका नफा कसा दाखवू शकणार नाहीत, हे वरील विवेचनावरून स्पष्ट होईल. भ्रामक नफ्यांतून खरे नाणे डिव्हिडंड म्हणून वाटले जात आहे, हे येथे नमूद केले पाहिजे. अशा प्रकारच्या गोष्टींस योग्य कायदे करून आळा बसविण्यांत आला पाहिजे. बँकेने ताळेबंदातील सर्व खोटी जिंदगी लिहून टाकल्याविना व ठराविक रिझर्व्ह फंड निर्माण केल्याविना तिला डिव्हिडंड जाहीर करतांच येऊ नये, अशी कायद्याने तरतूद केली पाहिजे. रिझर्व्ह बँकेने ह्यासंबंधांत पुढाकार घेतला पाहिजे. युद्धसमाप्ति जवळ येत आहे अशा वेळीच योग्य ती सवरदारी घेतली जाणे जरूर आहे, नाहीतर इतिहासाची पुनरावृत्ति व्हावयाची !

—एस. व्ही. संझगिरी

स्टेशनरीचा साठा : जिंदगीची बाब

नव्या बँकांच्या ताळेबंदांतील अयोग्य बाबी म्हणून (१) प्राथमिक खर्च (२) शेअर विक्रीवरील ब्रोकरेज अथवा कमिशन आणि (३) हातीं असलेल्या स्टेशनरीचा साठा यांचा उल्लेख श्री. एस. व्ही. संहगिरी ह्यांनी केला आहे. यांतील पहिल्या दोन गोष्टीं-विषयी सर्वांचे एकमत होईल. परंतु, हातीं असलेल्या स्टेशनरीचा साठा जिंदगी म्हणून दाखविण्यास श्री. संहगिरी यांची कां-हरकत असावी हे तितकेसे समजत नाही. सध्याच्या कागद व-स्टेशनरीच्या परिस्थितीत बँकांना आपल्याजवळ नेहमी लागणाऱ्या-साठ्यापेक्षा जास्त साठा ठेवण्याची जरूरी आहे. विशेषतः लेजर-बुकें व चेक बुकें वगैरे आगाऊ छापून ठेवावी लागतात. या-खर्चाचे स्वरूप आगाऊ केलेल्या खर्चासारखे (Advance Payments) असते. या दृष्टीने पुढील वर्षी होणारा खर्च या वर्षाच्या नफ्यांतून घेऊन टाकणे योग्य होणार नाही. "चांगली बँक स्टेशनरीची किंमत खर्ची घालील, नफा म्हणून समजणार नाही" असे श्री. संहगिरी म्हणतात. परंतु त्यांचे लक्ष इंपीरिअल बँक, सेंट्रल बँक, पंजाब नॅशनल बँक, बँक ऑफ बरोडा या-सारख्या पहिल्या प्रतीच्या बँकांच्या ताळेबंदांकडे वेधावेसे वाटते.

या बँकांच्या ताळेबंदांत जिंदगीच्या बाजूला दिसून येणारी स्टेशनरीची रक्कम लहान आहे असे म्हणतां येणार नाही. त्याच-प्रमाणे नवीन बँकांमध्ये दि युनायटेड कमर्शियल बँक, बँक ऑफ जयपूर, यांच्याही ताळेबंदांत ही बाब जिंदगी म्हणून दिसून येईल. या दोन बँका अलीकडील नवीन निघालेल्या बँकांमध्ये उच्च दर्जाच्या गणल्या आहेत. ज्याप्रमाणे प्राथमिक खर्च हा अनेक वर्षांच्या नफ्यांतून खर्ची टाकावयाचा असतो त्याचप्रमाणे स्टेश-नरीची किंमत दोनतीन वर्षांमध्ये खर्ची पडावयाची असते. बँका बंद करून जिंदगीची वसुली करावयाची झाल्यास स्टेशनरीच्या नांवावर दिसणारी रक्कम पूर्णपणे वसूल करतां येणार नाही ही गोष्ट खरी, परंतु इतका आर्यतिक विचार आपण कां करावा हे समजत नाही.

शेअर विक्रीवरील वाढावा हा रिझर्व्ह म्हणून गणला काय किंवा प्राथमिक खर्च वगैरे काढून टाकण्यांत खर्च केला काय दोन्हीही सारखेच. परंतु एका दृष्टीने रिझर्व्ह फंडांत ही रक्कम जमा केली असता त्यावर भागीदारांची थोडी फार तरी सत्ता असते. म्हणून रिझर्व्ह फंडांत ही रक्कम जमा करणे योग्य होईल.

—सी. व्ही. जोग.

मुंबई शेअर बाजार

(वि. म. लिमये आणि मं. पुणे ४ यांजकडून)

व्याज-वजा (xd)

+ सिलेक्स ५-७-४५
+ न्यू इंडिया ९-७-४५

१९४४ मधील चढउतार	दिलेले व्याज + संश्लिप्त S अंतिम	व्याज केव्हा मिळते	कंपनीचे नांव	मूल रु.	मंगळवार दि. ३१/७/४५	बुधवार १/८/४५	गुरुवार ५/८/४५	शुक्रवार ६/८/४५	सोमवार ९/८/४५
२३१५; १९१६	१२९-८-९	ऑगस्ट	टाटा डिफंडेड	३०	२१९५-०	२२१८-१२	२२०८-१२	२२०५-०	२२२७-८
४३५; ३६९	२३-०-०	ऑगस्ट	टाटा आर्डिनरी	७५	४०२-८	४०६-८	४०३-८	४०४-८	४१०-८
२२०१; १६९५	५०-०-०S	मार्च-सप्टे.	बॉम्बे डार्इंग	२५०	१८८३-१२	१८९५-०	१९०३-१२	१९०८-१२	१९१५-०
७६५; ५३३	१६-०-०S	मार्च-सप्टे.	क्रोहिनूर	१००	६०२-८	६०६-८	६०५-०	६०६-०	६०८-०
६५३; ४७५	२२-०-०	मे	स्वदेशी	१००	५२६-०	५३५-०	५३४-०	५३४-८	५३५-०
४९८; ३६१	६-०-०†	नोव्हें.-एप्रिल	नागपूर	१००	३७२-०	३७७-०	३७५-८	३७६-८	३७८-०
३७७; २६५	१५-०-०	एप्रिल	फिनले	१००	२८५-०	२८६-०	२८५-८	२८५-०	२९०-०
३९४; २८२	९-०-०S	ऑक्टो.-एप्रिल	गोकाक	१००	२९६-८	२९६-८	२९७-०	२९८-०	३००-८
३०५; २४८	१२-०-०S	जाने.-जुलै	सिलेक्स	५०	२८६-८	२९०-०	२७७†	२८१-०	२८३-०
५-१०-६; ३-६	०-४-०	मार्च	अपोलो	२	३-१४-०	३-१४-६	३-१४-६	३-१४-६	३-१५-०
२-१-१४; १३-४-६	०-१५-०	मे	इंडि. यु. ऑर्डि.	१०	१३-१५-०	१४-१-६	१४-०-६	१४-०-६	१४-३-६
४-९; २-७	०-३-०	मे	॥ डिफंडेड	१	२-१३-९	२-१४-९	२-१४-०	२-१४-०	२-१५-०
१२७०; ६३०	१११-०-०	जुलै	इंदूर मालवा	१००	६९६-४	७००-०	६९८-१२	७०२-८	७०२-८
२५४; २१६	७-०-०	जानेवारी	असो, सीमेंट	१००	२०८-८	२११-०	२०८-८	२०८-१२	२०९-०
२५९; २१९	९-०-०	जानेवारी	बिलापूर शुगर	५०	२२०-०	२२०-८	२२०-८	२२०-८	२२१-०
५७५; ३७६	७-८-०	डिसेंबर	बॉम्बे बर्मा	१२५	५०७-८	५१५-०	५११-४	५१५-०	५१५-०
३८; २९-२	१-४-०	जानेवारी	शिंदिया स्टीम ३ ३/४ रोखे	१५	३७-९	३७-१०	३७-७	३७-१४	३८-३
				१००	१०१-१०	१०१-११-६	१०१-१५	१०२-५	१०२-१०

सोमवार दि. ९-७-४५ चे माव

३% गव्हर्नमेंट लोन्स

बँका

वीज कंपन्या

सामान्य

१९४६	१०२-८-०	बरोडा	१४७-०	आंध्रा व्हॅली	१७८५-०	अलकॉक	४०१-४
१९५१-५४	१०१-१०-०	सेंट्रल	८४-१२	बॉम्बे ट्रॅम	१४०-८	बीथे स्टीम	६३६-४
१९५७	१००-१०-०	इंडिया	१९३-८	टाटा हायड्रो	२०४-८	न्यू इंडिया	८१-०+
१९६३-६५	९९-३-०	इपी०	२०८०-०	टाटा पॉवर	१८६०-०	शिवाजीपुर	५०-०
१९६६-६८	९८-८-०	रिझर्व्ह	५३३-१२			टाटा केमिकल	२०-०
		यनियन	१४१-०			टाटा ऑईल	७६-०
			८-१३			'विमको'	३२०-०

हैदरी मिशन : उद्देश व कार्य

(१) हिंदुस्थानामधील उत्पादनांतील लष्करी मागणी कमी करून तेवढा अधिक माल हिंदी जनतेला मिळावा हा पहिला उद्देश.

१९४५ चा उत्पादन कार्यक्रम सुरू झाला असल्याने ह्या वर्षामेक्षा १९४६ मध्येच ब्रिटिश मालाची आयात करून हिंदी नागरिकांना आराम मिळेल. शिवाय युरोपमधील व जपानशी १९४५ मध्ये एकाच वेळी युद्धे सुरू असल्याने १९४५ पेक्षा १९४६ मध्येच ब्रिटनला हिंदुस्थानांत माल पाठविणे अधिक शक्य होईल. १९४५ मध्ये आयात करावयाच्या मालाची किंमत ४ कोटी रुपये व १९४६ मध्ये आयात करावयाच्या मालाची किंमत ७० कोटी रुपये होईल.

पोलाद, चामडें, लाकूड, लोकरी माल, सीमेंट व सुती कापड, ह्यांपैकी सर्वांत कापडाच्या आयातीचे महत्त्व जास्त आहे. ६,००० ते ८,००० लक्ष वार १९४५ मध्ये व ६,००० लक्ष वार १९४६ मध्ये लष्करी उपयोगाकरिता ब्रिटनहून कापड आणण्याची व्यवस्था झाली आहे.

(२) ज्या नित्योपयोगी वस्तु देशांत बनविल्या जात नाहीत किंवा बनत असून त्यांचे उत्पादन पुरेसे होत नाही अशा वस्तूंची आयात करावयाची हा दुसरा उद्देश.

ह्या तयार मालाकरिता १९४४ मध्ये लागलेल्या रकमेपेक्षा १९४५ मध्ये रु. १३,००,००,००० व १९४६ मध्ये रु. २४,००,००,००० जास्त रकम लागेल. याचा अर्थ एवढ्या रकमांनी आयात वाढेल. मुलांचे अन्न, भाजीचे बी, सायकली, औषधे, कागद व स्टेनरीचा माल, शिवावयाचा कापड दोरा, शिवण्याची यंत्रे, सौंदर्य-वर्धनाची साधने, हार्डवेअर, कांचसा-मान, विजेचा घरगुती माल इत्यादींचा समावेश वरील आयातींत होईल.

(३) देशांत नित्योपयोगी वस्तूंच्या उत्पादनाकरिता लागणारा कच्चा व इतर माल मिळविण्याची व्यवस्था करावयाची हा तिसरा उद्देश.

या मालाकरिता १९४४ मध्ये लागलेल्या रकमेपेक्षा १९४५ मध्ये रु. १३,००,००,००० व १९४६ मध्ये रु. २४,००,००,००० जास्त रकम लागेल. याचा अर्थ एवढ्या रकमांनी आयात वाढेल. - मिलस्टोअर्स, रंग, विणावयाची लोकर, लोकरी सूत, टिनाचे पत्रे, छऱ्या व सायकलीचे भाग, औद्योगिक रसायने इत्यादींचा समावेश त्यांत होतो.

(४) युद्धकार्य किंवा नागरी अर्थव्यवस्था यांकरिता लागणारी सामुग्री व इतर माल (ज्यांच्याकरिता सरकारच्या निरनि-राल्या सात्यांनी मागणी केलेली आहे) मिळवून तो ताबडतोब हिंदुस्थानांत पाठविण्याची व्यवस्था करणे हा चवथा उद्देश.

माल मिळवून तो ताबडतोब पाठविण्याबाबत बरेचसे यश मिळाले आहे. कोळशांच्या साणीकरिता लागणारी यंत्रसामुग्री, वाहतुकी-करिता लागणारा स्टोअर्स, रस्ते बनविण्याचे रोलर्स, क्रॅन्स, टेलि-फोनचे साहित्य, शेतकीकरिता लागणारी यंत्रसामुग्री, सत्ते इत्यादि, येणार आहेत.

“ मागोरा ” चा अभिनव व आश्चर्यकारक शोध

ढेकणांच्या उदवच्या

(ABC)

BUG COILS (ABC)

प्रत्येक उदवत्ती रात्रभर जळते व तोंपर्यंत ढेकूण आपले ठिकाण सोडून बाहेर येत नाहीत. विशिष्ट धुरामुळे हा चमत्कार होतो. बॉक्समध्ये १२ तांबड्या उदवच्या तांबड्या पॅकिंगमध्ये बॉक्स किं. रु. १८८, ट. स. निराळा.

दि मागोरा केमिकल कं. लि.,
हिराबाग, पुणे २

- त्वरा करा -

ज्या तरुणांना सैन्यांत भरती होणेचे असेल त्यांनी त्वरित येऊन भेटावे अंगर पत्रव्यवहार करावा.

भरती कोणत्याही खात्यांत केली जाईल.

पत्ता:—

तुळजाराम मोदी

मोतीचौक, सातारा.

Consent of the Central Government has been obtained to this issue under Defence of India-Rule 94-A. It must be distinctly understood that in giving this consent, the Government of India do not take any responsibility for the financial soundness of any schemes or for the correctness of any of the statements made or opinions expressed with regard to them.

दि बँक ऑफ महाराष्ट्र लि.

(शेड्यूल्ड बँक)

हेड ऑफिस-पुणे शहर.

एकूण खेळते भांडवल रु. १,२५,००,०००

विक्रीस काढलेले, नवीन भांडवल रु. ५,००,०००

(प्रत्येकी रु. ५० च्या १०,००० भागांत विभागलेले)

वरील शेअर्स ता. ६-७-४५ रोजी बँकेच्या रजिस्टरवर असलेल्या शेअर-होल्डरांना त्यांच्या प्रत्येक जुन्या ४ शेअर्सना १ नवा शेअर याप्रमाणे रु. ५ वाढीने देऊ केले आहेत. पहिल्या शेअर-होल्डरांनी वेळून उरलेले शेअर्स इतरांना तेवढ्याच वाढीने (रु. ५/-) देण्यांत येतील. अर्ज पाठविण्याची शेवटची तारीख १५/११/१९४५ ही आहे.

सी. व्ही. जोग,
मॅनेजर.